

**БЕРНАР
МІНЬЄ**

**М,
КРАЙ ПРІРВИ**

Харків
«ФОЛІО»
2021

Більшість людей не бажають, щоб гугл відповідав на їхні запитання. Вони хочуть, щоб гугл сказав їм, яким має бути їхній наступний крок.

Ерік Шмідт, президент компанії Google

Нам буде дедалі важче гарантувати приватність.

Ерік Шмідт

Я маю доступ до найпередовіших ІТ-технологій, тому впевнений, що люди мали б по-справжньому непокоїтися.

Ілон Маск, співзасновник і президент компаній «Тесла» і SpaceX

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Усі описані в цьому романі технології існують або перебувають у стані розробки. Програми й пристрої, про які тут йтиметься, вже функціонують у багатьох країнах, і вони в реальності майже подібні до тих, що описуються в цій історії. Адже вона відбувається не в майбутньому: вона відбувається нині.

ПРОЛОГ

10 ярдів

ВОНА ПОДИВИЛАСЯ НА СЕБЕ В ДЗЕРКАЛО. Вигляд був помітно виснажений. Кілька разів кліпнула очима. Показала собі язика. Глибоко вдихнула й міцно стулила повіки. Відчула, як між віями ковзнула сльозинка, схожа на малесеньку перлинку.

Ритмічні, але приглушені звуки свята долинали до неї, заповнюючи біло-чисте приміщення дамської туалетної кімнати. Таке чисте, таке покійне — з усіма її гладенькими поверхнями під кранами та розсіяним освітленням. Поруч із нею почувся чийсь голос, але вона не могла розібрати, що їй кажуть — чи то не звертала на це уваги, чи говорили не надто голосно. Голос, проте, лунав настійливо, на межі її свідомості, неначе легкий вітерець на узліссі, що не в змозі пробитися далі в гущавину.

— Вам недобре?

Вона подавила раптову ікавку й кинулася до кабінки, що-сили грюкнувши за собою дверцятами. З рота витекла лише тоненька цівка слини й жовчі: шлунок її спорожнився вже давно. Коли вийшла з кабінки — з розпатланим волоссям, посви-стуючи носом при вдиху, дівчина все ще дивилася на неї.

— Вам зле? Може, викликати лікаря?

Кері Ло не зважила за потрібне відповісти. Мовчки пройшла до виходу й попрямувала коридором до тераси повз чоловічий туалет. Праворуч, скільки оком докинула, побачила біляві, руді та навіть сині перуки, пір'яні боа на масивних шиях, і в цю мить ті двері відчинилися. Здоровезні чолов'яги, вдягнуті жінками, мочилися в пісуари, стоячи один біля одного. Вони заливалися сміхом, мабуть, казали один одному щось смішне чи вульгарне.

Сама вона була у смокінгу, з чорною краваткою-метеликом — зайва прикраса на білій сорочці з жабо під комірком. *Вечірка трансвеститів...* Ідіотська вигадка. Чоловіки вдягнені жінками, а жінки — чоловіками. Вони, напевно, купували це своє шмаття десь у *леді-маркеті* на вулиці Золотих рибок. Або, може, в дуже шикарних бутиках торговельного комплексу при Міжнародному фінансовому центрі — іди та знай.

Головне, що всі зібралися тут, у діловому кварталі. У бісовому «Вол-Стріт» цього паскудного міста, чий бог зветься Гроші. Бабки. Бабло. *Мані. Гів мі мані.*

Вона вийшла на терасу тридцять другого поверху, де злива рівно торохкотіла по килимах на підлозі та великих квадратних парасолях, під якими ховалися з п'ятеро десятків гостей, а великі рясні краплі куйовдили воду в порожньому басейні. Теплий і густий дощ, як струмінь сечі. Його завіси хилиталися на освітлених фасадах сусідніх хмарочосів, що здіймалися на штурм ночі, запнутої хмарами.

Унизу, в каньйонах з бетону й скла, ревли двигуни, сирени, клаксони, а галасливі гурти міряли ногами тротуари, висипавши зі своїх офісів, попри пізній час і грозу.

Такий він — Гонконг. Скажена енергія. Божевілля постійної гонитви. Гуркіт, спека, вологість. Спішність. Скрізь. Весь час. Його жителі бігли. Куди, навіщо — вони цього не знали, але бігли. Кері Ло вже не хотіла бігти. Вона більше нічого не хотіла.

І вже не раз пробувала говорити про це. Ходила до фахівця — доктора Енді Ленга на Козуей-Бей ще сім місяців тому. Він призначив їй купу досліджень, МРТ, томографію, переглянув історію її психіатричних обстежень. Відтак вирішив імплантувати їй цей пристрій. Так би мовити, революційна штучка, випробувана в Європі й Ізраїлі на пацієнтах, змучених тяжкими депресіями. З тих, що не піддаються жодному медикаментозному лікуванню. Це називалося *глибокою стимуляцією мозку*: електроди, імплантовані в лобну частину мозку — ту, що керує настроєм, і під'єднані проводами, що проходили під волосяним покривом і шкірою шиї до мініатюрного комп'ютера й батарейки, вшитих у груди. Електроди зчитували діяльність її мозку, а комп'ютер реагував на їхні сигнали, надсилаючи, в разі потреби, електричний імпульс. Усе це відбувалося за кілька тисячних секунди. Чи за кілька сотих, вона добре не пам'ятала. Одне слово, диво технології...

З відвертих слів доктора Ленга, ніхто не знає, як це працює. Проте воно таки працювало — принаймні в сімдесяти відсотків пацієнтів, яким його поставили. Вона знала тільки те, що в міні-комп'ютері між її грудьми було трішки штучного інтелекту.

Пристрій, зашитий у неї, був ефективнішим і складнішим за той, що випробували в Єрусалимі. Розробила його китайська фірма «Мін Інкорпорейтед». Кері працювала в них три роки. Саме через це, а також невиліковну депресію, їй і запропонували взяти участь у програмі.

Щоправда, певною була тільки одна річ: вона не належала до тих сімдесяти відсотків. Бо дуже швидко з'ясувалося, що на ній це не працювало. Геть не працювало, насправді не працювало жодного разу, жодної хвилини, жодної секунди, хоч спочатку вона хотіла вірити. І те, що сталося минулого місяця, нічого не поправило — це було те, що вона цютливо називала *агресія*...

Хай там як, а вона вже давно покинула будь-яку надію. І морок потроху насувався, вказуючи їй шлях, яким іти. Вона чула, що в єрусалимській лікарні Хадасса в одного з пацієнтів стався рецидив через те, що сіла батарейка. Можливо, її власна ніколи й не працювала, хто знає? Можливо, слід було б перевірити також і її батарейку. Та ні...

Усі ці люди, що чіпляються за життя... Навіть найбільш ідіотське життя, найбільш принизливе, а вони чіпляються за нього. У районі Монг-Кок тисячі людських істот живуть, як щури, в брудних дірах на кілька квадратних метрів, нагромаджені один на одного в огидливих норах, величезних обшарпаних вежах, без кондиціонерів, без комфорту, без гігієни. А проте вони теж чіпляються. Вони не бажають кидати своє маленьке гидке життя.

То чому їй байдуже власне життя? Чому не жити, як вони? Як гості на цій вечірці?

Вона окинула їх оком: вони вважали себе привілейованими, бо заробляли багато грошей, жили в розкоші й у потрібному напрямку від порту Вікторія. Половина з них — західного типу, інші — китайці. Сміх, безмістовні теревені, повні бокали шампанського. Кожний другий втупився в телефон, щось набирав на ньому або читав повідомлення, переглядав відео на фейсбуці чи на ютубі, підключався до вічат або вейбо. Інші робили фотки з вечірки. То оце їхнє життя? Тільки це? Телефон?

На якусь мить її погляд привернула висока білява жінка, що височіла над усіма. Тове Йохансен. Кері кілька разів бачила її в Центрі — так називали дослідницьку й конструкторську лабораторію «Мін Інкорпорейтед». Майже двометрова норвежка. Світле, мало не біле волосся, коротко підстрижене, сірі, холодні очі, атлетична фігура. Вона працювала у відділі штучного інтелекту компанії «Мін».

Кері подумала про своє власне життя, про те, якими могли б бути її наступні роки, на тридцятку, що наближається, на сороківку, що прийде потім — життя без планів, без кохання. Вона подумала ще й про те, чим були її двадцять вісім років існування, але жодна примітна картина не виділилася, нічого такого, що варто було б витягти на поверхню, такого, що заслуговувало б на рядок коментарів, що їх її «друзі» обов'язково розмістили б у соціальних мережах після... Мабуть, з цієї причини вона й вийшла з-під парасолі.

На неї одразу налетів сильний дощ. Та такий густий, що за якусь мить облив її потоками води. Вони стікали по голові, а величезні краплі, що відскакували від уже мокрого килима на терасі, били по ногах. Вона пройшла за басейн із його цілковито розбурханою водою, й дехто нарешті звернув на неї увагу.

Промокла аж до кісток, вона все-таки йшла далі: до краю великої тераси, що наче пливла над вулицею. І цього разу настала тиша, й дедалі більше пар очей стежили за її пересуванням.

Здивовані, зацікавлені або занепокоєні.

Уперше в житті вона привернула до себе таку увагу. Це був також момент для якоїсь вже зовсім останньої думки. Проте в цю мить вона ні про що не думала. Якби мала описати своє життя одним реченням, то, безперечно, сказала б собі, що воно було схоже на надто коротку історію, написану безталанним сценаристом після кількох викурених косяків.

Коли Кері Ло перекинула ногу через скляну балюстраду, а в штанах і смокінгу це було неважко зробити, позаду неї почулися крики. Хтось — молодий американець з Пітсбурга, що приїхав сюди у справах і мріяв переспати з китаянкою — кинувся до неї. Він, напевно, все одно не встиг би, а тут, як на гріх, ще й послизнувся на мокрому килимі, впав на коліна, його кумедна світла перука злетіла, оголивши, м'яко кажучи,

лисуватий череп. Рвучко підвівшись у ту мить, коли її восьми-сантиметровий підбор уже був над безоднею, чоловік побіг знову — недарма в університеті грав *лайнбекером*.

Тридцять два поверхи...

Вона повернула голову й подивилася на молодого американця з широкими плечима, божевільними очима та нафарбованим червоним ротом, з якого виривався крик. Він біг до неї так, як бігав колись, щоб збити з ніг *фулбеків* противника, доки вони не перетнули лінію 10 ярдів. Зробила ще крок.

Теж закричала.

Коли ж відчула порожнечу в себе під ногами, нестримне затягування падіння, повітря, що хльоскало по щоках і одягу, коли побачила, як з усією швидкістю миготять вогні з вікон і як надто швидко наближається земля, тоді — загорлала...

Кері Ло здалося, що вона почула у відповідь зойки, інші крики над нею, а, може, то вітер надто сильно свистів у вухах...

Мить лютого холоду, коли її ліве плече вдарилося об тротуар і відірвалися сухожилля. Волосся перекриває їй зір, і червона фарба кровотечі заливає все, коли її голова торкається землі, а серце деформується й розривається, її ребра просто розбиваються на шматки, розчавлюються, легені лопаються, кровоносні судини розлітаються маковою хмаринкою еритроцитів, плазми й лейкоцитів, тіло нарешті витягнулося, розпласталось, неначе це твердий асфальт тротуару уминався в неї, а не вона в нього.

І потім, наступної миті, немає більше нічого. Нічого, крім нерухокої маси на тротуарі, речі, яка вже не є Кері Ло. Кері Ло припинила існувати. Кері Ло вже не тут і ніде. Хіба що десь існує якась таємниця, більша за неї, більша за нас. Адже, як сказав один аргентинський письменник: «Всесвіт не являє собою тотальний порядок, йому бракує приєднання до нього людини».

ДАНІ

1

ЛАСКАВО ПРОСИМО / 歡迎

Дощ не припинявся й у наступні дні, так само невпинно підіймалася температура. І коли тієї середи, 26 червня, Мойра прибула рейсом CX260 компанії Cathay Pacific з паризького аеропорту Шарль де Голь, Гонконг мав свій звичайний вигляд. Яким він буває з травня по серпень: парильня, хамам просто неба.

Однак міжнародний аеропорт Чхекапкок нагадував радше холодильну камеру, де кондиціонери утримували повітря на позначці менш як 20 °С. Забравши свою валізу, вона попрямувала яскраво освітленим холлом на митний та імміграційний контроль, стала в чергу й відчула озноб: її одяг був на випадок субтропічних температур і рекордного рівня вологості, що їх їй пророкували гіди на цей сезон. Ще в польоті вона була вражена крижаною атмосферою в салоні літака. Проте в бізнес-класі компанії пасажирам видавали ковдру й товсті гетри на ноги. На додачу до туалетного набору, харчування й різноманітних напоїв.

Вона вилетіла з Парижа напередодні, о 13:10, і після тривного сніданку, поданого після злету, одразу заснула в штучній ночі салону: попередньо запнула шторку на своєму ілюмінаторі й за допомогою численних кнопок перетворила нашпиговану технологіями капсулу, що ізолювала її від інших пасажирів, на справжнє ліжко. Літак тим часом, піднявшись на одинадцять тисяч метрів, тримав курс на схід, перетинаючи повітряний простір над Європою, Росією й Китаєм.

У тяжкому забутті над хмарами до неї повернувся сон. Той сон, що переслідував її, відколи вона готувалася полетіти в Гонконг. *Сон із китайцем...* У ньому вона бігла, як і зазвичай, берегами Сени, своїм звичним вранішнім маршрутом: міст Аустерліца, набережна Сен-Бернар, міст Сюлі, порт Турнель, набережна Монтебелло, Новий міст, Міст Мистецтв... Вона м'яко торкалася нерівної бруківки, оминала пришвартовані в прибережному затінку баржі, фасади будинків на острові Сен-Луї, підпірні арки Нотр-Дам де Парі, що виділялися на тлі захмареного неба.

Потім так само бігцем поверталася до своєї маленької квартирки під дахом на вулиці Кардинала Лемуана, на самісінській горі гвинтових сходів, які, мабуть, стояли тут, ще коли Гаврило Принцип стріляв у Франца-Фердинанда Австрійського. У ту мить, коли вона відмикала двері, якийсь китаєць, що вихопився невідомо звідки, кидався на неї, штовхаючи всередину. Далі все було досить розпливчато, хоч насправді доволі чітко для того, щоб описати цей плин картин одним словом: *згвалтування*.

Стріпнувшись, вона різко прокинулася у своїй високотехнологічній капсулі в іще сонному салоні літака. У голові все ще липнули один до одного уривки видіння, тривожачи її своєю бентежною реальністю.

— Паспорт.

Черга раптово розсоталася. Вочевидь китаєць у віконці імміграційної служби був набагато молодший і симпатичніший, ніж у недавньому сні, попри те, що навіть не намагався зобразити усмішку на обличчі. Він уважно подивився в паспорт, погортав до сторінки з робочою візою, поглянув на імміграційну картку, яку вона заповнила ще в літаку, потім знову перевів погляд на молоду темно-русу жінку з чітко окресленими вустами та мигдалеподібними очима кольору горілого дерева, які мало не робили її схожою на китайську дівчину.

Цього ранку на Мойрі були джинси з великими дірками на колінах, з-під яких виглядала засмагла шкіра (вона недавно провела тиждень на Сицилії, бо знала, що наступного відпочинку доведеться чекати ще довго), білі спортивні босоніжки, футболка з гучним написом: I'M NOT ANTI-SOCIAL, I'M ANTI-BULLSHIT¹ і чорний пірсинг у лівій ніздрі. Усе в ній вказувало на французенку. Зокрема й нетерплячість та роздратування, з якими відповідала на запитання.

— Французенка?

Але ж там написано, подумала вона. На яку відповідь він чекає: «Ні, я бразильський трансвестит з Булонського лісу?»

— Так. Французенка...

— Ціль поїздки в Гонконг — робота?

— Так. Компанія «Мін Інкорпорейтед».

Він кивнув головою.

— О-о-о... Вона дуже велика... *Китайська...*

Цікаво, що він під цим розуміє: очевидно, китайська з Китаю. Адже це Гонконг. Хоч місто й повернулося до лона свого потужного сусіда вже понад двадцять років тому, але першого липня, в день річниці передачі колишньої британської колонії Китаю, завжди відбувалися демонстрації протесту.

¹ Я не асоціальний, я проти брехні. — Прим. перекладача.

— Тобто ви працюєте в інформатиці?

— Можна сказати й так...

Вона одразу пошкодувала про свою злегка ухильну відповідь, але чи то з байдужості, чи то за звичкою, він не звернув на це уваги й простягнув їй паспорт.

— Ласкаво просимо до Гонконгу, — промовив ввічливо, але холодно.

Вона сунула паспорт у бананку, що висіла на поясі й вийшла із зони контролю, котячи свою валізу на коліщатках такою чистою підлогою, що з неї можна було б їсти. Двері до зали прибуття відчинилися, і вона помітила в натовпі чоловіка в темному костюмі, що високо в руці тримав цифровий планшет з написом «Мойра Шевальє». У нього було широке пласке обличчя. Щедро всміхаючись і часто вклоняючись, він хотів було взяти її валізу, але вона заперечливо хитнула рукою. Вважала неприйнятною будь-яку форму підпорядкування у стосунках між людьми поза роботою. *Але ж у нього така служба, хіба ні?* — пролунав десь усередині тихенький бунтівливий голос, той, що полюбляв суперечити їй. *Хай так, то й що? Часи Дживса вже минули...*

У кінці зали за високою скляною стіною й завісою проливня виднілися зелені пагорби й високі бруски будинків. З першим кроком вулицею Мойру пройняв її перший шок: зіткнення лоб у лоб зі спекою в тридцять сім градусів і вологістю, що досягала дев'яности відсотків. Ще не було восьмої ранку. Дощ молотив по даху «Тесли» моделі S, що стояла перед входом. Дотла електричний седан скидався на готового до стрибка хижака. Тримаючи над нею парасольку, шофер відчинив задні дверцята. Мойра хотіла було сісти на передне сидіння, але помітила там скриньку, яка не могла чекати на когось іншого, крім неї. Вона попросила шофера почекати

ще хвилинку, щоб вдихнути свою летальну, проте таку бажану дозу нікотину.

Нарешті ковзнула в стерильний салон машини, і негайно її увагу перехопила композиція, що лилася з динаміків. Вона насупила брови. *Ця пісня була їй знайома...* Ба більше: один з її улюблених уривків. *The Thrill is Gone*. Бі Бі Кінг, на гітарі Клептон...

*The thrill is gone, the thrill is gone away,
the thrill is gone, baby¹*

Вона вмостилася на сидінні, не скидаючи приємну усмішку з обличчя. То був один зі збігів, якими інколи пригощає життя. І в яких дехто хотів би бачити щось більше, ніж збіг: знаки долі, передвістя, що стоять як дороговкази на кожному перехресті шляху буття.

*You know you done me wrong baby
And you'll be sorry someday²*

На якусь мить музика й слова заколисали її, а потім шофер натиснув на педаль, і «Тесла» рвонула вперед. Двигун машини працював неймовірно тихо, навіть коли набирал швидкість. Посередині приладової дошки світився екран розміром з невеликий телевізор. Вона взяла із сидіння скриньку.

Пласка й прямокутна, схожа на сигарну коробку. Сорок на тридцять сантиметрів. На блискучій чорній кришці яскраво білили китайські літери — вона не змогла визначити, якою мовою вони написані — кантонською чи мандаринською, та її власне ім'я криваво-червоною фарбою:

-
- ¹ Немає більше кайфу, всі гострі відчуття пропали. Пропало все прикольне, бебі. — *Прим. перекладача.*
- ² Ти знаєш, що зробила боляче мені, дитинко, Колись ти гірко пошкодуєш. — *Прим. перекладача.*

Мойра Шевальє

У правому нижньому кутку зменшений, рафінований елементарний логотип компанії «Мін»

М

Позолочене й стилізоване М.

М як містерія. М як магія. М як мільярдер.

Подарунок з нагоди приїзду...

Вона відчула, як серце її закалатало. Дурний павловський рефлекс, що захоплює кожного з нас при слові «подарунок», результат довгих років при звичаєння, незчисленних різдвяних свят, днів народження та різних інших нагод щось відсвяткувати.

Підняла кришку. Всередині цигарковий папір такого самого червоного кольору, легкий, як думка. Під ним був білий сенсорний планшет і чорний телефон, обидва з позолоченою літерою М у правому нижньому кутку.

І хоч її увага була прикута до цих двох хайтекових предметів, та мозок зафіксував перехід динаміків на нову пісню — з них уже лунала *God's Plan* від Дрейка.

*Yeah they wishin' and wishin' and wishin' and wishin'
They wishin' on me, yuh¹*

Як це було можливо? Дві перші назви з її плейлиста. Того, що лежав у неї в телефоні... *Ні, це може бути тільки випадковим збігом...*

Вона взяла телефон. Той, що лежав у скриньці. Відмітила його ультраплаский, елегантний і футуристичний дизайн. Пе-

¹ Бажають вони і бажають, бажають, бажають,
Бажають мене вони, йє! — *Прим. перекладача.*

ЗМІСТ

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ	4
ПРОЛОГ	5
ДАНІ	11
НАВЧАННЯ	131
ЕВРИСТИКА.	288
РЕКОНСТРУКЦІЯ	379
ЕПІЛОГ	494
ЛІТЕРАТУРА	503
ПОДЯКА.	507